

TARTU ÜLIKOOL
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Humanitaar- ja sotsiaalsainete õpetamine põhikoolis õppekava

Anastassia Tuljakova, Karina Kutsjak
VENE EMAKEELEGA ÕPETAJATE KOHANEMINE ÕPPEAINETE EESTI
KEELES ÕPETAMISEGA IDA-VIRUMAA KOOLIDES
Bakalaureusetöö

Juhendaja: algõpetuse didaktika ja praktika nooremlektor Esta Sikkal

Tartu 2025

Kokkuvõte

Vene emakeelega õpetajate kohanemine õppeainete eesti keeles õpetamisega

Ida-Virumaa koolides

Bakalaureusetöö eesmärk oli välja selgitada Ida-Virumaa vene emakeelega õpetajate arvamused oma kohanemisest eesti keeles õpetamisega. Uuring viidi läbi Ida-Virumaa koolide vene emakeelega õpetajate seas, kasutades poolstruktureeritud intervjuusid. Andmeid analüüsiti kvalitatiivse induktiivse sisuanalüüsi meetodil. Tulemustest ilmnnes, et õpetajate kohanemist soodustab eelkõige toetav õpikeskkond. Peamisteks takistusteks tuvastati enesekindluse puudumine hoolimata õpetajate heast keeletasemest, õpilaste ebaühtlane tase, suured klassid ja kooli- või riigipoolne vähene toetus. Samuti selgus, et õpetajate ettepanekud seoses kohanemise hõlbustamisega eesti keeles õpetamisega on seotud koolituste ja kursuste arvu suurendamise, töökoormuse ja klasside suuruse vähendamise ja parema õppeprotsessi tagamisega.

Võtmesõnad: kohanemine, üleminek, eesti keeles õpetamine, õpetajad

Abstract

The adaptation of native Russian-speaking teachers to teaching subjects in Estonian in

Ida-Virumaa schools

The aim of the bachelor's thesis was to find out the opinions of Russian-speaking teachers in Ida-Virumaa about their adaptation to teaching in Estonian. The study was conducted among Russian-speaking teachers in Ida-Virumaa schools using semi-structured interviews. The data were analyzed using the qualitative inductive content analysis method. The results showed that teachers' adaptation is primarily facilitated by a supportive learning environment. The main obstacles identified were a lack of self-confidence despite the teachers' good language level, uneven levels of students, large classes, and little support from the school or state. It also turned out that teachers' suggestions regarding facilitating adaptation to teaching in Estonian are related to increasing the number of training courses and courses, reducing workload and class sizes, and ensuring a better learning process.

Keywords: adaptation, transition, teaching in Estonian, teachers

Sisukord

Sissejuhatus.....	4
Teoreetiline ülevaade.....	5
Eestikeelsele õppele üleminek.....	5
Kohanemisprotsess eestikeelsele õppele üleminekul.....	6
Muukeelse õpetaja kohanemine eestikeelse õppega.....	7
Metoodika.....	8
Valim.....	8
Andmekogumine.....	9
Andmeanalüüs.....	10
Tulemused.....	10
Õpetajaid toetavad tegurid eestikeelse õppega kohanemisel.....	10
Õpetajaid takistavad tegurid eestikeelse õppega kohanemisel.....	12
Õpetajate ettepanekud eesti keeles õpetamisel kohanemisega.....	14
Arutelu.....	15
Tänu sõnad.....	19
Autorsuse kinnitus.....	19
Kasutatud kirjandus.....	20
Lisad	
Lisa 1. Õpetajate nõusoleku vorm	
Lisa 2. Uurimuses osalenud õpetajate taustaandmed	
Lisa 3. Intervjuu kava	
Lisa 4. Kodeerimise ja kategoriseerimise näited	
Lisa 5. Peakategooriate ja alamkategooriate näited	

Sissejuhatus

Tuginedes Haridus- ja Teadusministeeriumi (2024b) teabele, alustati 2024. aastal üleminekut eestikeelsele õppele lasteaedades ning 1. ja 4. klassides. Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskavast selgub, et Ida-Virumaal elab rohkem vene rahvusest inimesi, mistõttu on neil suurem vajadus eesti keele kasutamise ja toe järele. Riigikeelele ülemineku tegevuskavast (2022a) ilmnes, et osade õpetajate riigikeele oskuse tase vene ja eesti-vene koolides ei vasta nõuetele. Ida-Virumaa linnades, aga ka mujal Eestis, ei vasta paljud õpetajatest B2-keeletasemele (Tomusk, 2016).

Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava 2022-2030 seletuskirjas (2022a) tuuakse välja eestikeelse keskkonna laiendamise vajadust koolides. Vene õppekeelega koolides on oluline, et eestikeelsele õppele ülemineku korral oleks eesti keele õpetamine korralikult organiseeritud. Eesti keele omandamise hõlbustamiseks on soovitatud õppeaasta alguses alustada aktiivsema riigikeele õppega (Haridus- ja Teadusministeerium, 2022a). Selleks tuleb suurendada eestikeelse õppe mahtu ja kaasata protsessi neid õpetajaid, kelle riigikeele tase vastab nõuetele (Haridus-ja Teadusministeerium, 2024a).

Keeleline kohanemine on protsess, mille käigus inimene kohandab oma keelekasutust vastavalt ümbritsevate inimeste keelele ja väljendusviisidele. Kohanemine võib toimuda erinevatel keele tasanditel, nagu fonoloogia, sõnavara ja süntaks (Chang *et al.*, 2012; Strongman, 2017; Vojinović-Kostić, *s.a.*). Sarnase suhtlusstrateegia kasutamine võimaldab suhtluspartneritel, nii kõnelejal kui ka kuulajal, tajuda teineteise väärtust. Selline kohanemine nõuab pingutust ja oma isiklikku sisemist muutust (Üprus, 2005).

Õpetajad on sellises olukorras, kus nad peavad kohanema muutuste ja uue keskkonnaga (Collie & Martin, 2016). Nende poolt oodatakse muukeelsete õpilaste kaasamist, mis toob uusi väljakutseid seoses keelebarjääri ja arusaamise raskustega (Mäe & Ümarik, 2022). Õpetajad peavad olema valmis raskusteks, mis võivad tekkida. Seetõttu on kasulik selgitada välja soovitusi ja nõuandeid, mis annaksid ülevaate õpetajate kohanemisest eestikeelsele õppele üleminekuga (Soll & Palginõmm, 2011).

Teoreetiline ülevaade

Eestikeelsele õppele üleminek

Eesti hariduses on tähtis toetada parimat eestikeelset haridust kõikidele õpilastele ja soodustada muu emakeelega lastele riigikeele õppimise võimalusi (Gusjuk *et al.*, 2022). Alates 2024. õppeaastast algas üleminek eestikeelsele haridusele. Eestikeelse hariduse tegevuskava hakkas kehtima lasteaedadele, 1. ja 4. klassidele (Haridus- ja teadusministeerium, 2024b). Eesti keel on Eesti riigikeel ja Euroopa Liidu ametlik keel ning eesti keeles suhtlemine kõikides valdkondades võimaldab edendada, alles hoida ja kaitsta riigikeelt, et tugevdada eestikeelset kultuuri-ja informuumi (Keeleseadus, 2023; Vahtramäe, 2023). Eesti keele arengukava eesmärk on parandada keeleõppe tõhusust, pakkuda keeleõpetajatele tuge (Haridus- ja Teadusministeerium, 2020) ning tagada lastele võimaluse saada kvaliteetset eesti haridust (Haridus- ja Teadusministeerium, 2024b).

Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava 2022-2030 seletuskiri (2022a) näitab, et nõuetele vastavaid õpetajaid Eesti üldhariduskoolides on 83%. Eesti Hariduse Infosüsteemi statistikas on toodud välja, et Ida-Virumaal on eestikeelsete õpetajate suur vajadus, kuna vene koolide õpetajate vähene eesti keele oskus takistab üleminekut (Haridus- ja Teadusministeerium, 2022a; Vahtramäe, 2023). Peamiseks probleemiks on see, et õpetajatel puudub nõuetekohane eesti keele oskus ja Ida-Virumaal puuduvad keelepraktika võimalused (Haridus- ja Teadusministeerium, 2022a). Keeleamet laiendas koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumiga kontrolli keeleõppe üle. Selle alla kuulub koolide külastamine, kus vaadeldakse õppekava ja ainekavade täitmist, õpetajate keeleoskust ning hinnatakse eestikeelse aineõppe kvaliteeti. Samuti antakse tagasisidet õpetajatele ja koolijuhtidele (Kallas, 2024).

Eduka ülemineku tagamiseks peavad haridustöötajad arendama eesti keele oskust ning läbima erinevaid koolitusi. Selleks riik suurendab õppekohtade arvu, mida toetab Haridus- ja Teadusministeerium koostöös Integratsiooni Sihtasutuse ja ülikoolidega. Koos töötatakse välja mikrokraadiprogrammid, mis aitavad parandada õpetajate teadmisi ja oskusi (Haridus- ja Teadusministeerium, 2024a; Haridus- ja Teadusministeerium, 2024c).

Eestikeelsele õppimisele ülemineku toetuseks korraldab Eesti Keele Instituut (*s.a.*) programmi “Keelesamm”, pakkudes erinevaid keeleõppemetoodikaid, mis suurendavad keeleõppe kvaliteeti ja soodustavad riigikeelt valdavate töötajate järelkasvu ning eesti keele õppimise tähtsust. Narva kolledž (*s.a.*) koolitab õpetajaid ja pakub nendele täienduskoolitusi ja ümberõppevõimalusi. Tallinna linn igal aastal korraldab eesti keele kursuseid

haridustöötajatele, toetades õpetajaid eestikeelsele õppele üleminekul, pakkudes didaktilisi ja keelelisi koolitusi, õppematerjale ning täiendavat keelepraktikat (Tallinna Linnavalitsus, *s.a.*). Lisaks Tallinna Linnavalitsus asutas komisjoni, mille ülesanne on analüüsida haridusasutuste hetkeolukorda ja hinnata täiendavate ressursside vajadust (Tallinn, 2023). Ministeeriumi poolt pakutakse Ida-Virumaa õpetajatele palgatoetust (Haridus- ja Teadusministeerium, 2025a).

Eesti, Läti, Leedu, Soome, Iirimaa ja Kanada riigikeeleõppe võrdlevas uuringus võrreldakse Läti riigikeele õppe olukorda Eestiga. Sarnaselt Eesti keeleseadusega (2023) on Läti Vabariigi keeleseaduses toodud välja, et Läti Vabariigi keel on läti keel. Seaduse eesmärk on säilitada, kaitsta ja arendada läti keelt (Klaas-Lang *et al.*, 2015). Valitsus pakub informatiivseid, hariduslike ja meelelahutuslike üritusi, kus saab õppida keelt ja luua positiivse keelehoiakut (Druviete *et al.*, 2022). Läti keele õpetamisel töötatakse välja lisaks õpikutele mitmekesiseid õppevahendeid ja metoodilisi materjale. Riik toetab rahaliselt koole, tõstab õpetajate töötasusid ning vaatab üle töökoormuste suurused. Valitsus kontrollib, et õpetajad omandaksid läti keele C2-taseme ning selle saavutamiseks korraldatakse pedagoogidele täienduskoolitusi ja täiendusõpet (Druviete *et al.*, 2022; Klaas-Lang *et al.*, 2015; OECD, 2016; Säälik, *s.a.*; Šalme *et al.*, 2008;).

Kohanemisprotsess eestikeelsele õppele üleminekul

Inimeste kohanemine teise keelekeskkonnaga areneb vastavalt nende asukohale ja sotsiaalsele identiteedile (Strongman, 2017). Sellele protsessile mõjuvad psühholoogilised, sotsiaalsed ja majanduslikud tegurid (Strongman, 2017; Vojinović-Kostić, *s.a.*). Keele valik võib olla seotud ka olukorraga, milles me viibime ehk piirkond, keskkond ja tegevus. Mõnikord toimub see protsess isiklike vajaduste tõttu, aga teatud juhtudel ühiskondlike muutuste pärast (Vojinović-Kostić, *s.a.*). Seetõttu võib kohanemist määratleda kui võimet tõhusalt ja konstruktiivselt reageerida uutele või muutuvatele tingimustele ja olukordadele keskkonnas (Collie & Martin, 2016; Littlejohn, 2018). Õpetaja roll on lisaks oma kohanemisele luua õpilastele keelekeskkond, kus nad saaksid keele omandamisel abi, mis soodustaks sotsialiseerumisprotsessi ja akadeemilist edasiminekut (Kaldur *et al.*, 2021; Padrik & Hallap, 2020). Selle eesmärgil püütakse tagada kõigil võimalus omandada heatasemelist eestikeelset haridust (Keeleamet, *s.a.*).

Kvaliteetse hariduse tagamiseks alustas Eesti 2024. aastal eestikeelsele õppele üleminekut, mis võib tunduda keeruline, kuid ei ole teostatavuse mõttes võimatu (Baird *et al.*, 2022; Haridus- ja Teadusministeerium, 2024b). Selleks, et paremini kohaneda üleminekuga

eestikeelsele õppele, on Tartu Ülikool edastanud lapsevanematele infovoldikud “Minu laps õpib eesti keeles” (Klaas-Lang, 2024). Õpilastele on abiks digitaalsed platvormid nagu Opiq, Lingvist ja Alpa Kids (Tallinna Haridusamet, 2024). Haridus- ja Teadusministeeriumi (2024d) poolt on loodud õpetajatele valikuks sellised metoodilised materjalid nagu “Õppimine ja õpetamine mitmekultuurilises õpikeskkonnas: keelekümblusprogrammi näitel“, “Õppimine ja õpetamine mitmekultuurilises õpikeskkonnas“, ”Keelekümbluse käsiraamat“ jt. Need materjalid pakuvad võimaluse tutvuda praktiliste näidetega, kuidas õppida ja õpetada mitmekultuurilises õpikeskkonnas ning tutvuda abimaterjalidega (Haridus- ja Teadusministeeriumi, 2024d).

Muukeelse õpetaja kohanemine eestikeelse õppega

Õpetajatel tuleb kohaneda sellega, et klassides on toimunud mitmekultuursed muutused ning kuna õpetajatöö on tihedalt seotud pidevate uuendustega, peetakse nendele muutustele reageerimisvõimet õpetaja kohanemisvõimeks (Collie & Martin, 2016; Mäe & Ümarik, 2022). Pedagoogil võib ebaõnnestuda õpilase toetamine õppekeelest erineva emakeele tõttu, kuna õpetaja ei pruugi märgata õpiraskusi (Paulus, 2019). Seetõttu Collie ja Martin (2016) väidavad, et kohanemisvõime on õpetajate töös oluline, sest õpetajad peavad pidevalt reageerima ja juhtima muutusi.

Eesti haridussüsteem areneb ja seega uuenevad ka nõudmised õpetajatele. Vastavalt kvalifikatsiooninõuetele on magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon üks tingimustest põhikoolis töötamiseks (Riigi Teataja, 2022). Õpetajad, kes õpetavad eesti keelt või eesti keeles peavad valdama riigikeelt C1-tasemel (Haridus- ja Noorteamet, 2024).

Õpetaja jaoks on oluline jälgida oma keelekasutust, eriti nende õpilastega, kelle keeleoskuse tase on madal. See tähendab, et õpetaja peab oskama end arusaadavalt ja selgelt väljendada ning jälgida oma kõne tempot. Asjakohane on vältida keerulisi lauseid ja võõraid sõnu, mis on lapse jaoks tundmatud, sest ainealaseid teadmisi tuleb edastada õpilastele keeleliselt arusaadaval viisil (Lobalina, 2023; Padrik & Hallap, 2020; Tomusk, 2016). Kõrgtasemel keeleoskuse valdamine tähendab õpetaja jaoks seda, et ta suudab ise mõista ja oma õpilastele edastada keerukamaid õppetekste (Tomusk, 2016). Selleks tuleb õpilastele pakkuda keelepraktikat kui ka arusaadavaid materjale (Haridus- ja Teadusministeerium, 2007).

Õpetajad peavad arvestama õppematerjalidega ja raskustega, mis võivad õpilastel madala keeleoskuse tõttu tekkida (Soll & Palginõmm, 2011). Mitmekeelses klassis õpetamiseks vajab õpetaja lisateadmisi, kuidas rakendada õpet vastavalt õpilaste

keeleoskusele (Rüütmaa *et al.*, 2023). Neid teadmisi saavad toetada sellised materjalid nagu “Keeleklikk” ja “Keeletee”, mis on mõeldud algajatele õppijatele (Integratsiooni Sihtasutus, *s.a.*). Suureks abiks õpetajale on “Settle in Estonia” kohanemisprogrammi materjalid metoodilise juhendiga, kus tuuakse välja erinevaid väljakutseid ja lahendusi seoses eesti keele õppimisega ja õpetamisega. Samuti edastatakse ka sõnavihikuid ja tööraamatuid (Ilves & Kingisepp, 2021). E-koolikotist (*s.a.*) saab leida materjale, mis on mõeldud erinevatele keeletasemetele. Peale õppematerjalide võib toetavaks teguriks olla ka see, et õpetaja planeerib õppetegevust, loob keeleõppeks sobiva õppekeskkonna ning teeb koostööd teiste töökaaslaste, lastevanemate ja õpilastega. Oma karjääri käigus teeb pedagoog eneseanalüüsi ja vajadusel täiendab oma teadmisi ja oskusi (Eisenschmidt & Koit, 2014).

Eneseanalüüs on oluline, sest haridusmuutustega kohanemist võivad õpetajal takistada isiklikud hoiakud, emotsionaalne suhtumine ja valmisolek (Masso & Kello, 2010). Samuti õpetades mitte-emakeeles võivad õpetajad hakata lihtsustama õppeaine sisu, mis omakorda takistab teadmiste kvaliteetset edastamist (Dalton-Puffer, 2011). Edasiviivate lahenduste leidmisel eestikeelsele õppele ülemineku vastuolulises protsessis oleks kasulik saada tegevõpetajatelt objektiivset tagasisidet, samuti arvestada õpetajate enda arvamuste ja soovidega (Siiner & Vihalemm, 2013).

Sellest tulenevalt on bakalaureusetöö eesmärgiks välja selgitada Ida-virumaa vene emakeelega õpetajate arvamused oma kohanemisest eesti keeles õpetamisega. Uurimistöö eesmärgi täitmiseks sõnastati järgmised uurimisküsimused:

1. Millised tegurid toetavad vene emakeelega õpetajate kohanemist eesti keeles õpetamisel?
2. Millised tegurid takistavad vene emakeelega õpetajate kohanemist eesti keeles õpetamisel?
3. Millised on õpetajate ettepanekud eesti keeles õpetamisega paremaks kohanemiseks?

Metoodika

Valim

Valimi moodustamiseks kasutati sihipärase valimi strateegiat. See tähendab, et töö uurijad ise valivad osalejaid, kes kõige paremini sobivad uurimiseesmärgi täitmiseks (Rämmer, 2014). Uuringu raames viidi läbi intervjuud Ida-Virumaa vene emakeelega õpetajatega, kellel on vähemalt viieaastane töökogemus põhikoolis ning eesti keele oskus vähemalt B2-tasemel.

Tingimusteks oli ka see, et õpetaja õpetab loodusõpetust, matemaatikat või andeained endistes vene õppekeelega koolides.

Kokku pöörduiti 54 õpetaja poole, kellest 40 ei vastanud. Lõpliku valimi suuruseks viisime läbi intervjuud 10 õpetajaga. Lühima töökogemusega (5 aastat) õpetajaid oli 5, pikema töökogemusega (33 aastat) oli 1 õpetaja. Madalaim keeletase oli (B2) 2 õpetajal ja kõrgeim (C1) 8 õpetajal (vt Lisa 2). Intervjueeritavatele edastati elektrooniline nõusolekuvorm (vt Lisa 1), kus oli märgitud, et intervjuu on konfidentsiaalne ja tulemusi esitatakse anonüümselt. Intervjuud viidi läbi eesti keeles, kuid õpetajatel oli võimalus väljendada oma mõtteid ka oma emakeeles, kui nad ei suutnud avaldada oma arvamust eesti keeles.

Andmekogumine

Intervjueeritavaid leiti Ida-Virumaa üldhariduskoolide kodulehekülgedelt. Autorid võtsid ühendust õpetajatega meili teel, kus pöörduisid ettepanekuga osaleda uuringus (vt lisa 1). Enne intervjuude läbiviimist arutati osalejatega eetilisi küsimusi, kus uuritavatele edastati põhjalik ja arusaadav teave bakalaureusetööst, mis neid ees ootab, mida nendelt oodatakse ning nende nõusolek. Lisaks meenutati, et osalemine on vabatahtlik ning intervjueeritav võib alati osalemisest keelduda (Strömpl, *s.a.*).

Andmeid koguti poolstruktureeritud intervjuu abil, mis tähendab, et küsimused olid eelnevalt koostatud, kuid uurijad valisid välja need küsimused, mis tundusid eesmärgipärasemad ja nende järjekord võis muutuda (Virkus, 2016a). Enne intervjuu läbiviimist viidi läbi ühe prooviintervjuu, et hinnata küsimuste sobivust ja saada teada sisukaid vastuseid uurimisküsimustele (Virkus, 2016b).

Intervjuu kava (vt Lisa 3) koosnes neljast teemaplokist, mis tugineb uurimisküsimustele: 1) sissejuhatavad küsimused, 2) uurimisküsimustele tuginevad avatud küsimused kohanemise kohta eesti keeles õpetamisel, 3) õpetajate ettepanekud seoses kohanemisega, 4) lõpuküsimus lisamõtete avaldamiseks. Intervjuud, mille kestus oli umbes 40 minutit, viidi läbi Zoom'i kaudu. Andmekogumise kvaliteedi tagamiseks intervjuud salvestati uurijate mobiiltelefonide diktofonidele. Intervjueeritavate anonüümsuse tagamiseks asendati osalejate nimed pseudonüümidega. Peale töö kaitsmist kõik andmed kustutatakse.

Andmeanalüüs

Bakalaureusetöös kasutati kvalitatiivset induktiivse sisuanalüüsi meetodit, kuna see võimaldab saada tervikliku ülevaate uuritavate mõtetest, viia läbi individuaalseid intervjuusid ja mõista vastuste sisu süvitsi (Kalmus *et al.*, 2015). Peale intervjuu läbiviimist transkribeeriti tekst Küberneetika Instituudi foneetika- ja kõnetehnoloogia laboris väljatöötatud tehnoloogia kaudu (Olev & Alumäe, 2022). Transkriptsiooni järel tekst oli üle loetud ja kontrollitud vastavalt helisalvestisele. Seejärel kodeeriti teksti QCMap programmi abil, mis võimaldas saadud teksti põhjalikumalt analüüsida. Koodid koondati sisu sarnasuse alusel kategooriateks (vt lisa 4). Kodeerimise käigus tuvastati 267 koodi, mis jaotati pea- ja alamkategooriateks. Koodide täpsemaks sõnastamiseks ja usaldusväärsuse suurendamiseks teostasid autorid QCMap programmis korduskodeerimist. Kuna korduskodeerimise käigus uusi koode ei ilmnenud, jätkati analüüsi esialgselt loodud koodidega. Koodide kategoriseerimise tulemusena moodustati 3 peakategooriat ja 12 alamkategooriat (vt lisa 5).

Tulemused

Bakalaureusetöö eesmärk on uurida Ida-Virumaa vene emakeelega õpetajate arvamusi nende kohanemisest eesti keeles õpetamisega. Järgnevalt esitatakse intervjuude tulemusi peakategooriate kaupa. Intervjueeritavate tsitaadid on esitatud kaldkirjas ja keeleliselt kohandatud, säilitades samas algse mõtte. Õpetajate anonüümsuse tagamiseks on nimed asendatud pseudonüümidega.

Õpetajaid toetavad tegurid eestikeelse õppega kohanemisel

Toetust pakkuv keskkond. Õpetajate hinnangul on peamine toetus seotud õpetajate nõustamise, palgatõusu ja kolleegide toetusega. Koolipoolne tugi väljendub eelkõige selles, et juhtkond loob tingimused paremaks kohanemiseks eestikeelse õppega, pakkudes keeleõpetajate nõustamist ning tugisüsteemi (Õ1, Õ6 & Õ10). Intervjueeritavad hindasid kõrgelt ka lisarahastuse võimalust. Enamik õpetajaid (Õ1, Õ2, Õ4, Õ5, & Õ6) töid esile, et vajadusel rahastab Haridus- ja Teadusministeerium täienduskoolitusi. Osad õpetajaid (Õ1 & Õ7) andsid teada, et stipendiume pakutakse nendele, kes õpivad eesti keelt. Selgus, et selline materiaalne toetus aitab suurendada õpetajate motivatsiooni.

Positiivne on, et avaldub suur toetus palgatõusude ja preemiate kaudu, kuna see motiveerib õpetajaid rohkem panustama oma töö kvaliteeti ja keeleoskuse arendamisse. (Õ10)

Väga oluliseks aspektiks tõid intervjuueeritavad välja kolleegide toetuse, mis avaldub kogemuste ja praktiliste nõuannete jagamises, julgustamises eesti keeles suhtlema ning pakkuda vajadusel abi (Õ5, Õ7, Õ8 & Õ9). Samuti selgus, et kolleegid jagavad omavahel õppematerjale ja parandavad keelekasutust. Eesti keeles kõnelevate kolleegidega saavad vene emakeelega õpetajad praktiseerida eesti keelt. Intervjuudest selgus, et ainult üksikute õpetajate (Õ6) hinnangul mõistab kooli juhtkond nende töökoormust ja on selle suhtes paindlikud.

Alati saab pöörduda küsimustega kolleegide poole. Tihti pöördun eesti keele õpetajate poole, et täpsustada grammatikaküsimusi. (Õ3)

Abimaterjalide kättesaadavus. Vene emakeelega õpetajad tõid esile, et kool pakub õpetajatele erinevaid materjale, näiteks õpikud, töövihikud, digitaalseid õppevahendeid, mis on suunatud eesti keeles õpetamisele ja sellega parema kohanemisega. Intervjuueeritavad selgitasid, et abimaterjalid sisaldavad ka õpetajatele suunatud juhendeid, metoodilisi soovitusi, kaarte ja atlaseid, mis aitavad tunde ette valmistada.

Haridusministeerium toetab ka digitaalseid õppeplatvorme ja veebimaterjale, mis muudavad keeleõppe lihtsamaks. (Õ6)

Õpetajate motivatsioon. Intervjuudest selgus, et parema kohanemise tagamiseks õpetajad tegelevad eesti keele iseõppimisega, sest nende arvates enda suhtumine mängib suurt rolli. Autorid said teada, et motivatsioon keele õppimise vastu toetab enesearengut ja kiirendab kohanemisprotsessi. Mõned õpetajad (Õ2, Õ6 & Õ10) selgitasid, et nad iseseisvalt jälgivad eestikeelset meediat, leiavad vajalikke materjale, täiendavad oma sõnavara, lugedes eestikeelseid raamatuid ja kuulates raadiot eesti keeles ning otsivad erinevaid koolitusi.

Mina kasutan erinevaid õpikuid või artikleid, et leida midagi uut ja kasulikku oma õpetamise täiustamiseks. (Õ2)

Võimalused keele arendamiseks. Õpetajate sõnul nii kool kui ka Haridusministeerium korraldavad erinevaid koolitusi, mis on suunatud õpetajatele, näiteks LAK-õpe, Sihtasutuse ja TalTechi kursused. Selgus, et korraldatakse ka üritusi nagu keelekohvikud, vestlusringid, keeleõppe projektid ja keeleõppe rühmad (Õ1, Õ4, Õ6 & Õ7). Intervjuudest selgus, et olulisteks aspektideks loetakse keelekeskkonda ja pidevat keelepraktikat. Õpetajad selgitasid, et igapäevane suhtlus õpilaste ja kolleegidega eesti keeles

soodustab keele pidevat praktiseerimist. Samuti kui koosolekud ja üritused toimuvad eesti keeles, siis muutub ka keele kasutamine loomulikumaks.

Samuti toimub mentorlusprogramm, kus kogenumad õpetajad aitavad teisi. (Õ5)

Suurt kasu toob õpetajate regulaarne tagasiside keelekasutuse kohta. (Õ1)

Õpetajaid takistavad tegurid eestikeelse õppega kohanemisel

Puudulik keelepraktika ja kasutuse võimalused. Õpetajate intervjuudest selgus, et kõige suuremaks probleemiks kohanemisel on vajaliku keeleoskuse puudumine. Õpetajad selgitasid, et see väljendub tundide läbiviimisel, kuna neil on raske ennast väljendada sama sujuvalt nagu eestlastel. Lisaks mõned õpetajad tõid välja raskusi tekitava grammatika ja terminoloogia kasutamist (Õ3, Õ8 & Õ9). Üks intervjuueeritavatest (Õ9) mainis ka seda, et suhtlemises ilmnevad muukeelsed lausemallid ja seetõttu ei suuda ta selgelt teistest aru saada. Intervjuudest selgus, et õpetajatel puudub keelepraktika väljaspool koolikeskkonda. See probleem esineb eriti nende seas, kes elavad valdavalt venekeelses keskkonnas. Sellest tulenevalt õpetajad selgitasid et võimalus eesti keeles suhtlemiseks on piiratud, kuna kõigest ei saagi nad alati aru (Õ1 & Õ6).

Grammatikaga on kõik selge, kuid slängiga ei saa ma kuidagi hakkama ning võibolla olen alati liiga ametlik, ma ütleks nii. (Õ8)

Õpilastega seotud raskused. Peamiselt tekitavad kohanemisel probleeme eesti keeles õpetamisel erineva keeletasemega õpilased. Õpetajate (Õ1, Õ2, Õ6 & Õ10) sõnul see muudab õpetamisprotsessi keerulisemaks, sest õpetajatel tuleb rääkida lihtsustatud keeles, kuid see ei taga alati õpilaste arusaamist, mis raskendab õppetöö tõhusust. Peale selle õpetajad väljendavad murelikkust, et madala keeletaseme tõttu mõned õpilased ei taha või kardavad vastata ja rääkida eesti keeles. Selle tulemusena pedagoogid märkavad, et suhtlemine muutub minimaalseks. Mitmete õpetajate (Õ3, Õ4 & Õ8) sõnul õpilased hakkasid kiiremini väsima, sest nad ei ole harjunud eesti keeles õppima, mille tõttu nendel väheneb motivatsioon ja huvi õppimise vastu.

Samuti võib olla keeruline mõista õpilaste väljendatud mõtteid, kui nende eesti keele oskus on algtasemel. (Õ6)

Mõned õpilased eelistavad vastata vene keeles, mis aeglustab nende keeleoskuse arengut. (Õ4)

Õpetajate vaimne seisund ja muud mured. Õpetajad tõid esile, et kõige suurem mure on seotud keele kasutamisega. Nende sõnul tunnevad õpetajad ennast ebamugavalt oma

ebapiisava keeleoskuse tõttu, millele järgnevad keelelised kompleksid. Osad õpetajaid (Õ1 & Õ9) teatasid, et isegi omandades C1 taseme ei kao kuhugi keelebarjäär ja kaasneb pinge, kuna teiste ootused ei vasta tõele. Intervjuudest selgus, et õpetajate lisanduvateks hirmudeks on ka kriitika saamine õpilastelt, kolleegidelt ja vanemate poolt. Intervjuust selgus, et on õpetajaid (Õ1, Õ3, Õ4 & Õ7), kellel esinevad väsimus ja stress ning isiklikud hirmud. Ühe pedagoogi (Õ10) sõnul ülekoormus samuti mõjutab õpetajate vaimset seisundit, sest tuleb teha palju tööd, kuid on vaja leida aega ka keele õppimise ja isikliku elu jaoks.

Inimesed arvavad, et kui sul on C1 keeletase, siis oskad sa suurepäraselt eesti keelt, aga ma olen inimene, kes teeb vigu, eriti kui olen läbi viinud 3-5 tundi järjest. (Õ9)

Vajalike materjalide puudumine. Paljud õpetajad andsid teada, et on suur puudus vajalikest keeleõpet toetavatest materjalidest. Näiteks need materjalid, mis on koostatud LAK-õppe põhimõtteid järgides. Nende hulgas on õpikud ja vihikud, visuaalsed abivahendid ja digitaalsed keeleõppevahendid, mis aitaksid paremini edastada teemasid eesti keeles. Intervjueeritavad selgitasid, et nad tunnevad puudust konkreetset vene-eesti keeles materjalidest. Osad õpetajatest (Õ2 & Õ3) on sunnitud ise looma või tõlkima materjale. Lisaks üks õpetajatest (Õ5) mainis, et digiplatvorm Opiq on tegelikult tasuline ja seega ei võimalda kool seda kõikidele pakkuda. Pedagoogid tõid esile, et tunnevad puudust õpikutest, mis sobiksid õpilastele erinevate keeletasemega. Üks õpetajatest (Õ3) selgitas, et õpikuid ei ole selle jaoks kohandatud.

Samuti võiks olla rohkem erialaseid õppematerjale, mis on loodud spetsiaalselt keelekümblyklassidele ja arvestaksid muusikaõpetuse eripärasid keelekümblykeskkonnas. (Õ6)

Õpetamisprotsessiga seotud raskused. Intervjuudest selgus, et õpetajad (Õ3, Õ6 & Õ10) vajavad rohkem aega tunni ettevalmistamiseks ja läbiviimiseks, sest neil tuleb leida sobivad õppematerjalid, selgitada õpilastele sobivas keeles. Lisaks spetsiifiliste erialaterminite kasutamine ja seletamine samuti nõuab aega tunnis. Pedagoogide sõnul selleks, et edastada teadmisi õpilastele, nemad peavad kasutama erinevaid abivahendeid, mistõttu õpetajate töökoormus suureneb. Samuti üks õpetajatest (Õ2) väitis, et mõned keerukamad teemad ta proovib seletada lihtsas ja arusaadavas keeles, kuid juhtub, et pärast tundi mõnedele õpilastele tuleb seletada teemat vene keeles, mis nõuab suurt lisatööd.

Lisaks esineb olukordi, kus õpilased ei saa minu selgitustest aru, mistõttu pean pidevalt otsima teisi viise, kuidas infot edasi anda. (Õ6)

Õpetajate ettepanekud eesti keeles õpetamisel kohanemisega

Ettepanekud seoses keelepraktika ja täiendkursuse mahu suurendamisega. Õpetajad (Õ1- Õ7) tõid esile, et nemad vajavad rohkem erialaseid keelekursusi ja praktilisi koolitusi, et luua metoodilisi materjale, mida saab integreerida igapäevasesse õpetamisse. Samuti õpetajad pakkusid regulaarselt korraldada klubilist läbikäimist, mis võimaldaksid oma keeleoskust arendada. Intervjuudest selgus, et õpetajad vajavad rohkem keelepraktikat eesti keele kasutamisel ja eestlastega suhtlemisel. Nende arvates suheldes eestlastega saavad nad õppida päris eesti keelt. et õpetaja oleks piisavalt kohanenud eesti keeles õpetamiseks. Osa õpetajaid (Õ6 & Õ10) väitsid, et eesti keele oskust saab arendada, kui rohkem lugeda raamatuid ning vaadata ja kuulata eestikeelseid saateid.

Suurendada keeleõppe toetamist töökohal – näiteks regulaarselt korraldada keelekohvikuid. (Õ6)

On vaja suhtlemispraktikat, mis oleks pidev, formaalne ja mitteformaalne. (Õ9)

Ettepanekud seoses õpetajate töökeskkonna toetamisega. Enamik õpetajaid (Õ1, Õ2, Õ3, Õ6, Õ7, Õ10) tõid välja selle, et nad vajavad töökoormuse vähendamist. Nad sooviksid sellist keskkonda, kus neil on rohkem aega ja tuge kohanemiseks. Õpetajad selgitasid, et suur töökoormus toob endaga kaasa õpetajate stressi, madalat motivatsiooni ning see võib mõjutada ka õpetamise kvaliteedile. Õ3, Õ10 & Õ6 tegid ettepaneku luua väiksemaid klasse, vähendada õppetundide arvu või anda rohkem ettevalmistusaega, et keskenduda keeleõppele ning tagada puhkust koolivaheaegadel. Enamik pedagooge (Õ2, Õ3, Õ6, Õ7, Õ8, Õ10) andsid teada, et toetust oleks vaja ka kolleegidelt. Intervjueeritavad leidsid, et kogemuste jagamine võimaldab teha koostööd ja õppida üksteiselt. Intervjuudest selgus, et õpetajad vajavad tugevat lapsevanemate toetust. Mõned õpetajad (Õ6, Õ7 & Õ10) tõid välja, et see tugi peaks põhinema lastevanemate sügavamatel arusaamadel, et kohanemine uue õppekeelele on pikem protsess.

Lapsevanematele soovitaksin olla kannatlikumad ja austavamad õpetajate suhtes. (Õ7)

Minu arvates tuleks vähendada õpetajatele avaldatavat survet, sest liigne koormus võib viia väärtuslike õpetajate lahkumiseni, mille tõttu suureneb teiste õpetajate töökoormus. (Õ10)

Ettepanekud parema õppeprotsessi tagamiseks. Õpetajate hinnangul kõige rohkem aitavad erinevad meetodid nagu visuaalsed abivahendid (pildid, skeemid jm), mängulised meetodid (rollimängud, küsimuste-vastuste mängud jm), digivahendid (e-õpikud, videod jm),

aktiivset suhtlust soodustavad grupitööd ja loomingulised ülesanded. Võiks soodustada eestikeelse meedia (raadio, info otsimine internetist, TV) kasutamist. Kahe õpetajate (Õ2 & Õ6) sõnul soovitatakse parema õppeprotsessi tagamiseks kasutada lihtsustatud keelt. Õpetajad (Õ1, Õ5 & Õ6) soovivad jälgida õppetöös oma keelekasutust ja korrata olulisi mõtteid. Lisaks võiks dubleerida materjale õpilaste emakeelde (Õ7).

Kasutada interaktiivseid ja praktilisi meetodeid, mis aitavad nii keelt kui ka ainet paremini omandada. (Õ6)

Arutelu

Bakalaureusetöö eesmärk oli selgitada välja Ida-Virumaa vene emakeelega õpetajate arvamused oma kohanemisest eesti keeles õpetamisega. Käesolevas peatükis analüüsitakse uurimistulemustest tulenevaid olulisi vastuseid uurimisküsimustele ning neid seostatakse ja võrreldakse teoreetiliste seisukohtadega.

Esimese uurimisküsimusega sooviti välja selgitada, millised tegurid toetavad vene emakeelega õpetajate kohanemist eesti keeles õpetamisega. Tulemuste tõlgendamisel selgus, et kohanemist toetab õpetajate nõustamine, eesti keeles õpetamiseks vajalike materjalide olemasolu ning õpetajate valmisolek iseseisvaks õppimiseks ja enesearenguks. Samuti ilmnis, et kõige olulisemaks toetavaks teguriks peeti enamasti Haridus- ja Teadusministeeriumi ning koolide poolt pakutavaid kursusi ja koolitusi ning võimalust praktiseerida eesti keelt kolleegide ja õpilastega.

Mitmetest ülevaadetest ilmneb, et õpetajate jaoks korraldatakse täienduskoolitusi selleks, et arendada keeleoskust ja pakkuda tuge üleminekul eestikeelsele õppele (Eesti Keele Instituut, *s.a.*; Haridus- ja Teadusministeerium, 2025b, Narva kolledž, *s.a.*; Tallinna Linnavalitsus, *s.a.*). Lisaks luuakse õpetajatele võimalus kasutada infosüsteemi, mille abil hinnatakse koolitusvajadust ja pakutakse vajalikke kursusi (Haridus- ja Teadusministeerium, 2025b). Samuti Haridus- ja Teadusministeeriumi (2024d) veebileheküljel saab leida õpetajate paremaks kohanemiseks eesti keeles õpetamisel erinevaid metoodilisi materjale, mis võimaldavad omandada teadmisi, kuidas õppida ja õpetada mitmekeelses klassis. Seega saavad pedagoogid iseseisvalt õppida ja reflekteerida, soodustades teadmiste ja oskuste arengut ning määratledes oma õppimisvajaduse (Sarv & Karm, 2013). Kuna Eesti koolis on õpetajal suur autonoomia (Arenguseire Keskus, 2023), siis saavad õpetajad ise kujundada oma karjääri, planeerides paindlikku õppetegevust ja sobitades oma õpetamisstiiliga õppetöö

metoodika ja õppevahendid (Eisenschmidt & Koit, 2014). See võiks aidata kaasa kiiremale kohanemisele uues hariduspoliitilises olukorras.

Antud vastuste põhjal lõputöö autoritel on keeruline järeldada, kas ja millisel määral õpetajad saavad vajalikku abi eesti keeles õpetamisel, kuna osa õpetajaid ei maininud koolituste, nõustamiste ega abimaterjalide kaudu saadavat tuge. Autorid oletavad, et toetus ei ole kõikidele õpetajatele kättesaadav. Põhjuseks võib olla õpetajate ebapiisav valmisolek iseseisvaks enesearenguks. Sellest hoolimata jõuti lõputöö käigus järeldusele, et koolid ja Haridusministeerium on valmis pakkuma tuge ja metoodilisi materjale. Kuna õpetaja ametis toimuvad pidevalt muudatused, peavad pedagoogid olema nendest teadlikud, et leida sobivaid õpetamisstrateegiaid, meetodeid ja lähenemisviise (Eisenschmidt *et al.*, 2011). Seega on eneseareng ja iseseisev õppimine õpetaja töös üliolulised, et paremini kohaneda eesti keeles õpetamise ning eestikeelsele haridusele üleminekuga.

Teise uurimisküsimusega sooviti saada teada, millised tegurid takistavad vene emakeelega õpetajate kohanemist eesti keeles õpetamisel. Tulemustest ilmnes, et paljudel õpetajatel tekivad raskused tundide läbiviimisega, kuna hoolimata heast keeletasemest on neil keeruline end väljendada mitte-emakeeles. Riigi Teatajast (2011, 2022) selgub, et õpetaja eesti keele oskus peab vastama keeleseadusele ning nõutav on vähemalt B2- tase. See keelenõue on kinnitatud ka Haridus- ja Noorteameti (2024) juhendis. Kuid Eesti Hariduse Infosüsteemi andmetest on toodud välja, et õpetajatel on ebapiisav eesti keeles oskus (Haridus- ja Teadusministeerium, 2022a). Samuti mainib Kristina Kallas eesti keele oskuse kvalifikatsiooninõuetele mittevastavust (Haridus- ja Teadusministeerium, 2024e). Kuid need andmed on vastuolus paljude intervjuueritavate hea keeletasemega (C1). Tuginedes tulemuste vastustele, autorid saavad järeldada, et ebapiisav eesti keele oskus ei ole alati takistuseks tundide läbiviimisel. Selgub, et õpetajatel on olemas nõutav ja hea keeletase, aga raskused esinevad eneseväljenduse ebakindluse tõttu. Õpetajatest oodatakse, et C1-taseme keeleoskus võimaldab neil õpetada heas eesti keeles. Õpetajad võivad tunda stressi ja karta teha vigu, sest nad ei ole harjunud eesti keeles õpetama. Sellest tulenevalt hakkavad õpetajad rohkem kahtlema oma suulises ja kirjalikus keelekasutuses. Seega on alust arvata, et tundide läbiviimist raskendab mitte ebapiisav keeleoskus, vaid õpetajatel endal avalduv pinge seoses eesti keele kasutamisega.

Käesolevad tulemused näitavad, et lisaks kõigele eelnevale takistab õpilaste erinev keeletase õpetamisprotsessi, mistõttu peab pedagoog kohandama keelekasutust ja ette valmistama abivahendeid. Padrik ja Hallap (2020) kinnitavad, et õpetajatel tuleb edastada

informatsiooni arusaadavas ja lihtsamas keeles. Samu põhimõtteid väljendasid oma uurimustes Tomusk (2016) ja Kikas (*s.a.*), et pedagoogil tuleb kohandada oma keelt, kasutades lihtsat ja selget keelt. Antud vastuste põhjal võib järeldada, et raskused õppetöös tulenevad mitte ainult õpetajatest, vaid ka õpilaste keeletasemest, kuna õpetajatel tuleb kohandada oma keelekasutust ja õpetamisprotsessi. Autorid arvavad, et tunni ja abivahendite ettevalmistamine ning sisu seletamine ja kordamine sobivas keeles võtab rohkem aega, mille tõttu õpetajate töökoormus tõenäoliselt suureneb. Samuti võib õpetaja hakata seletama sisu õpilastele oma emakeeles (Ventšikova, 2014), mis autorite arvates ei toeta eestikeelset õpet.

Tulemustest selgus, et mõned õpetajad tunnevad puudust materjalidest, mis soodustaksid õpilastele erinevate keeletasemega õppeprotsessi. Samuti mainisid õpetajad, et nad on sunnitud materjale iseseisvalt tõlkima, kuna ilma vene-eesti keelsete materjalideta ei saa toetada õpilastele arendada eestikeelset õpet. Õpetajad andsid teada, et nendel ei ole vajalikke materjale õpilastele erineva keeletasemega, kuid samas on teada mitmeid õppematerjale, metoodilise materjale ja abimaterjale, mida õpetajad saaksid kasutada. E-koolikotti (*s.a.*) veebileheküljel edastatakse materjale, mis on mõeldud erinevatele keeletasemetele õpilastele eesti keeles õpetamiseks. Lisaks on olemas ka kohanemisprogramm metoodiliste materjalidega ning õpetajatele edastatakse sõnavihikud ja tööraamatud (Ilves & Kingisepp, 2021). Samuti on õpetajatel võimalik kasutada Haridusministeeriumi poolt loodud erinevaid metoodilisi materjale, näiteks „Keelekümbluse käsiraamat“, „Õppetöö korraldamise fraasikogu” jm (Haridus- ja Teadusministeeriumi, 2024d). Antud vastuste põhjal jõudsid autorid uue teadmiseni, et tegelikult on olukord erinev: mõned õpetajad omavad vajalikke õppematerjale, kuid mõned ei ole nendest teadlikud. See võib olla üheks põhjuseks, miks toetavate tegurite puhul paljud õpetajad tõid esile abimaterjalide kättesaadavuse, samas kui takistavate tegurite hulgas mainiti nende puudumist. Teiseks põhjuseks on asjaolu, et intervjuueeritavate sõnul koolid ei paku või maksa kinni abivahendeid õpetajatele, kes tunnevad puudust vajalikest õppematerjalidest. Lisaks autorid jõudsid järelduseni, et vene-eesti keelsed materjalid tegelikult ei saa toetada aineõpet täies mahus. Autorite arvates võib venekeelsete materjalide olemasolu takistada õpilastel keskendumast eestikeelsete õppevahendite kasutamisele.

Kolmanda uurimisküsimuse eesmärk oli välja selgitada, millised on õpetajate ettepanekud eesti keeles õpetamisega paremaks kohanemiseks. Käesoleva uurimuse tulemustest selgus, et õpetajad vajavad rohkem erialaseid kursuseid ning toetust iseseisvaks keeleoskuse arendamiseks. Vaatamata sellele, et õpetajad vajavad veel rohkem erialaseid

kursuseid, töötab välja Haridus- ja Teadusministeerium (2024a, 2024c) mikrokraadide programme, kus õpetajad saavad õppida eesti keelt ja omandada uusi teadmisi. Samuti Narva kolledž (*s.a.*) pakub õpetajatele võimalust läbida täienduskoolitusi. Keeleoskuse arendamiseks Eesti Keele Instituudi (*s.a.*) veebilehel saab tutvuda programmidega nagu “Keelesamm”, mis soodustavad keeleõpet. Tallinnas õpetajatel on olemas võimalus läbida keelelisi koolitusi ja saada keelepraktikat (Tallinna Linnavalitsus, *s.a.*). Saadud vastuste põhjal autorid jõudsid järelduseni, et nii Haridus- ja Teadusministeerium kui ka kooli juhtkonnal tuleks rohkem teavitada pedagooge koolituste olemasolust, et õpetajad oleksid nendest teadlikud. Samuti võiks õpetajatele saata elektroonilist uudiskirja, mis teavitaks võimalusest osaleda erialasel või keelelisel koolitusel. Lõputöö kirjutamise jooksul jõudsid autorid tutvuda paljude keeleõppe võimalustega. Sellest tulenevalt peavad ka autorid, sarnaselt õpetajatele, oluliseks erialaste kursuste ja täiendkoolituste arendamist.

Tulemustest ilmnes, et õpetajatel on oluline jälgida oma keelekasutust ja kasutada õppevahendeid tundide läbiviimisel, et tagada parema õppeprotsessi. Õpilased saavad paremini aru ainek, kui õpetaja jälgib oma keelt ehk kasutab lihtsamaid sõnu, väldib keerulisi lauseid jne (Lobalina, 2023; Padrik & Hallap, 2020; Tomusk, 2016). Kuid näiteks Dalton-Puffer (2011) väidab, et keele lihtsustamise tõttu õpilased ei omanda kvaliteetset haridust. Lõputöös ei ole piisavalt uuritud digitaalsete, - visuaalsete- ja õppevahendite kohta, mistõttu leiavad autorid, et uurimus vajab täiendavat ülevaadet puuduvate teemade osas. Seetõttu ei saa autorid antud vastuste põhjal järeldada, kas nende kasutamine toetab eesti keeles õpetamist või mitte. Kuid autorid nõustuvad sellega, et tuleks arvestada õpilaste keeletasemega ja selle järgi kohandada oma keelekasutust ning vajadusel lihtsustada sõnastust, sest õpilastel, kes ei ole harjunud õppima eesti keeles, võivad esineda suured probleemid akadeemilise õppe edukusega.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et õpetajate kohanemine eesti keeles õpetamisel on alles arenguprotsessis ning selle toetamiseks tuleks arvestada kitsaskohtadega. Lõputöö autorid tunnetavad antud teema olulisust, kuna nad hakkavad tulevikus õpetama Ida-Virumaa koolides ja viivad õppetööd läbi mitte-emakeeles. Autorite jaoks oli kasulik saada õpetajatelt tagasisidet ja nõuandeid, millega autorid soovivad edaspidi arvestada. Lõputöö autorid on veendunud, et taoliste soovitusetega ja positiivsete sõnumitega on kasulik arvestada, kui neil on tulevase töö käigus vaja kohaneda eesti keele õpetamisega. Lisaks said autorid töö koostamisel hulga kasulikke soovitusi, mis puudutavad õppetöö metoodikat, keelekasutust ja

enesearengut. Samuti leiti allikaid, mille kaudu saab leida informatsiooni nii keelekursuste kui ka metoodika koolituste kohta.

Antud töö annab olulise ülevaate toetavatest ja takistavatest teguritest ning ettepanekutest vene emakeelega õpetajate kohanemisel eesti keeles õpetamisega, kuid hoolimata sellest esines bakalaureusetöös piirang. Selleks piiranguks võib pidada autorite ebapiisavat intervjuerimisoskust, mille tõttu jäid mõned küsimused esitamata ning tagantjärele vaadates oleks olnud otstarbekas esitada lisaküsimusi või süvitsi täpsustada vastuseid.

Tänusõnad

Töö autorid tänavad kõiki uurimuses osalenud õpetajaid intervjuudes osalemise eest. Samuti autorid tänavad oma juhendajat nõuannete, abi ja tagasiside eest. Autorid on tänulikud teineteisele panustamise ja toetuse eest. Lisaks sooviksid autorid tänada keeleteimetajat abi eest.

Autorsuse kinnitus

Mõlemad autorid võrdselt panustasid kõikidesse bakalaureusetöö osadesse. Autorid panustasid võrdselt teooria, metoodika ja tulemuste kirjutamisse. Intervjuud jagati võrdselt ning mõlemad viisid need eraldi läbi ja transkribeerisid. Kodeerimisega ja kategoriseerimisega tegelesid autorid ühiselt. Mõlemad lugesid, täiendasid ja korrigeerisid lõputööd. Siiski panustas Anastassia enam tulemuste peatükki, samas kui Karina keskendus rohkem arutelu osale.

Kinnitame, et oleme koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Anastassia Tuljakova /allkirjastatud digitaalselt/

Karina Kutsjak /allkirjastatud digitaalselt/

14.05.2025

Kasutatud kirjandus

- Arenguseire Keskus. (2023). *Õpetajaameti maine Eestis ja selle arenguperspektiivid*.
<https://arenguseire.ee/wp-content/uploads/2023/04/opetajaameti-main-eestis-ja-selle-arenguperspektiivid.pdf>
- Baird, P., Argus, R., & Meristo, M. (2022). Eesti keelt teise keelena omandavate laste eesti keele oskuse areng aasta jooksul. *Pedagoogika ja haridusteaduste ajakiri*, 7(2).
<https://doi.org/10.22601/PET.2022.07.02>
- Chang, F., Janciauskas, M., & Fitz, H. (2012). Language adaptation and learning: Getting explicit about implicit learning. *Language and Linguistics Compass*, 6, 259-278.
<https://doi.org/10.1002/lnc3.337>
- Collie, R.J., & Martin, A.J. (2016). Adaptability: An important capacity for effective teachers. *Educational Practice and Theory*, 38, 27-39.
<https://doi.org/10.7459/ept/38.1.03>
- Dalton-Puffer, C. (2011). Content-and-Language Integrated Learning: From practice to principles? *Language Teaching*, 44(3), 1-18.
<https://doi.org/10.1017/S0267190511000092>
- Druviete, I., Rozenvalde, K., Kopoloveca, N., & Mieriņa, I. (2022). Language situation in Latvia 2016–2020.
https://www.researchgate.net/publication/362138645_Language_situation_in_Latvia_2016-2020
- Eesti Keele Instituut. (s.a.). *Keelesamm*.
<https://eki.ee/keelesamm/>
- Eisenschmidt, E., & Koit, R. (2014). *Kutsestandardi rakendamine õpetajaks kujunemisel ja edasises professionaalses arengus*.
<https://lytorn.wordpress.com/wp-content/uploads/2016/10/kutsestandardi-rakendamine-ja-eneseanal3bcc3bcs.pdf>
- Eisenschmidt, E., Aro, V., Kitsing, M., Punga, A., Salumaa, T., Tereping, M., Tiisvelt, L., & Õun, T. (2011). *Isehindamine: Õppe- ja kasvatustegevuse analüüsimine ning hindamine*.
<https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2022-07/isehindamine.pdf>
- E-koolikott. (s.a.). Soovituslikud õppematerjalid võõrsil eesti keele õppeks. *EESTI KEEL JA KIRJANDUS*.
<https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/33379-Soovituslikud-oppematerjalid-voorsil-eest>

i-keele-oppeks-EESTI-KEEL-JA-KIRJANDUS#341590-EESTI-KEEL-JA-KIRJANDUS-ALGTASE

- Gusjuk, N., Tuul, M., & Õun, T. (2022). Two-way language immersion in Estonia: parents' expectations, experiences, and assessment of programme performance. *Eesti Haridusteaduste Ajakiri. Estonian Journal of Education*, 10(2), 152–177.
<https://doi.org/10.12697/eha.2022.10.2.06>
- Haridus- ja Noorteamet. (2024). *Üldhariduskooli õpetaja, õppealajuhataja ja tugispetsialistide ametikoha kvalifikatsiooninõuete hindamine*.
<https://harno.ee/sites/default/files/documents/2024-08/Pedagoogide%20kvalifikatsioonin%C3%B5uded.pdf>
- Haridus- ja Teadusministeerium. (2007). *Euroopa keeleõppe raamdokument: õppimine, õpetamine ja hindamine*. Haridus- ja Teadusministeerium.
https://harno.ee/sites/default/files/documents/2021-06/euroopa_keeleeõppe_raamdokument.pdf
- Haridus- ja Teadusministeerium. (2020). *Eesti keele arengukava 2021–2035*.
https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2022-09/htm_eesti_keelee_arengukava_2020_a4_web.pdf
- Haridus- ja Teadusministeerium. (2022a). *Lisa 2: Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava 2022-2030 seletuskiri*.
<https://lingid.ee/KxhuH>
- Haridus- ja Teadusministeerium. (2024a). *Haridus- ja Teadusministeeriumi infokiri*.
<https://hm.ee/sites/default/files/documents/2024-08/Infokiri%2019.08.2024yleminek.pdf>
- Haridus- ja Teadusministeerium. (2024b). *Eestikeelsele haridusele üleminek*.
<https://www.hm.ee/uleminek>
- Haridus- ja Teadusministeerium. (2024c). *Üleminek eestikeelsele õppele: Õpetajad*.
<https://www.hm.ee/uleminek#opetajad>
- Haridus- ja Teadusministeerium. (2024d). *Ülemineku õppevara*.
<https://www.hm.ee/eesti-keel-ja-voorkeeled/eesti-keel/ulemineku-oppevara#valik-metoodilisi-ma>
- Haridus- ja Teadusministeerium. (2024e). *Kristina Kallas andis ülevaate eestikeelse hariduse tegevuskavast ja õpetajate keeleoskusest*.

- <https://www.hm.ee/uudised/kristina-kallas-andis-ulevaate-eestikeelse-hariduse-tegevus-kavast-ja-opetajate>
- Haridus- ja Teadusministeerium. (2025a). *Kristina Kallas: Ida-Virumaal saab 1379 õpetajat ja tugispetsialisti palgalisa, õpetajate keskmine palk regioonis on üle 2600 euro.*
<https://www.hm.ee/uudised/kristina-kallas-ida-virumaal-saab-1379-opetajat-ja-tugispe-tsialisti-palgalisa-opetajate>
- Haridus- ja Teadusministeerium. (2025b). *Õpetaja ja koolijuht.*
<https://www.hm.ee/uldharidus-ja-noored/opetaja-koolijuht-ja-kooli-pidaja#opetaja-ja-huvi-harid>
- Ilves, M., & Kingisepp, L. (2021). *Kohanemisprogrammi "Settle in Estonia" eesti keele A1-taseme koolitusemetoodika.*
<https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/32556-Kohanemisprogrammi-Settle-in-Estonia-eesti-keele-A1-taseme-koolituse-materjalid/305116>
- Integratsiooni Sihtasutus. (s.a.). *Iseseisev õpe ja õppematerjalid*
<https://www.integratsioon.ee/iseseisev-o-pe-ja-oppematerjalid>
- Kallas, R. (2024). Ülevaade haridussüsteemi välishindamisest 2023/2024. õppeaastal. *Üleminek eestikeelsele õppele: Keeleameti kogemus.*
https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2024-10/HTM_Aastaraamat-2023-2024.pdf
- Kalmus, V., Masso, A., & Linno, M. (2015). *Kvalitatiivne sisuanalüüs.*
<https://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys/>
- Keeleamet. (s.a.). *Asutuse tutvustus.*
<https://www.keeleamet.ee/>
- Kikas, E. (s.a.). *Õppimine ja õpetamine esimeses ja teises kooliastmes.*
https://haridus.ut.ee/sites/default/files/inline-files/edukoraamatkaanega_0.pdf
- Klaas-Lang, B. (2024). *Minu laps õpib eesti keeles.* Tartu Ülikool.
https://live.s3.teliahybridcloud.com/s3fs-public/inline-files/Minu%20laps%20o%CC%83pib%20RU_weeb.pdf
- Klaas-Lang, B., Kikerpill, T., Praakli, K., Türk, Ü. & Zagorska, I. (2015). *Eesti, Läti, Leedu, Soome, Iirimaa ja Kanada riigikeeleõppe võrdlev uuring.*
<https://dSPACE.ut.ee/server/api/core/bitstreams/394218f4-ade4-4192-9e63-a2f20fcada07/content>
- Lobalina, K. (2023). *Lõimitud aine- ja keeleõppe õpetaja pädevused.*

- <https://hdl.handle.net/10062/91287>
- Masso, A., & Kello, K. (2010). *Vene õppekeelega koolide valmisolek eestikeelsele gümnaasiumiõppele üleminekuks*.
<https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/3c693f8e-9b54-4953-b1ee-06f7f826dfeb/content>
- Mäe, K., & Ümarik, M. (2022). Õpetaja tajutud enesetõhusus mitmekultuurilises klassiruumis. *Eesti Haridusteaduste Ajakiri*, 10(2), 76–105.
<https://doi.org/10.12697/eha.2022.10.2.04>
- Narva Kolledž. (2023.). *Üleminek eestikeelsele haridusele*.
<https://narva.ut.ee/et/uleminek-eestikeelsele-oppele>
- OECD (2016). *Education in Latvia, Reviews of National Policies for Education*, OECD Publishing, Paris.
<http://dx.doi.org/10.1787/9789264250628-en>
- Olev, A., & Alumäe, T. (2022). Estonian Speech Recognition and Transcription Editing Service. *Baltic Journal of Modern Computing*, 10(3), 409-421
- Padrik, M., & Hallap, M. (2020). *Mitmekeelne erivajadusega õpilane koolis*.
https://sisu.ut.ee/sites/default/files/ranne/files/kasiraamat_mitmekeelne_erivajadusega_opilane_koolis.pdf
- Paulus, A. (2019). *Muukeelse haridusliku erivajadusega õpilase märkamine ja õpetamine: Probleemid õpetajate ja tugispetsialistide hinnangul*. Tartu Ülikooli digiarhiiv.
<https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/4c373bd1-c4be-4acd-85bb-5d192a255a67/content>
- Ametniku, töötaja ning füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded. (2011). *Riigi Teataja I 27.06.2011, 1*
<https://www.riigiteataja.ee/akt/123042013011?leiaKehtiv>
- Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning teiste seaduste muutmise seadus (eestikeelsele õppele üleminek). (2022). *Riigi Teataja I 28.12.2022, 8*
<https://www.riigiteataja.ee/akt/128122022008>
- Rämmer, A. (2014). *Valimi moodustamine*.
<https://samm.ut.ee/valimid/>
- Rüütmaa, T., Meristo, M., Argus, R., & Puksand, H. (2023). Õpetajate suhtumine mitmekeelses klassis õpetamisse ja eestikeelsele õppele üleminekusse. *Philologia*.
<http://publications.tlu.ee/index.php/philologia/article/view/1209>

- Sarv, A., & Karm, M. (2013). *Õpetajakoolituse õppejõudude roll õpetajakoolituse üliõpilaste refleksiooni- ja analüüsiioskuste kujunemisel*. Eesti Ülikoolide Kirjastus, 48
- Siiner, M., & Vihalemm, T. (2013). *Jätkusuutlik keelepoliitika: Kas ja kuidas?* Keel ja Kirjandus, Eesti teaduste akadeemia ja eesti kirjanike liidu ajakiri.
https://keeljakirjandus.ee/wp-content/uploads/2019/11/MSiinerTVihalemm2_13.pdf
- Soll, M., & Palginõmm, M.-L. (2011). *Õppekeelest erineva emakeelega õpilane koolis*. Integratsioon.
https://www.integratsioon.ee/sites/default/files/252_Soll_2011_Oppekeelest_erineva_emakeelega_opilane_koolis.pdf
- Strömpl, J. (s.a.). *Eetika*.
<https://sisu.ut.ee/kvalitatiivne/eetika/>
- Säälik, Ü. (s.a.). Manifestation of multilingualism in school ideology, environment and practice: An ethnographic survey of case examples from schools in Europe.
<https://doi.org/10.26493/978-961-7055-36-8.59-75>
- Šalme, A., Žīgure, V., Vaivode, L., & Helviga, I. (2008). Acquisition of Latvian as a foreign language at European institutions of higher education.
<https://bitly.cx/RYrZs>
- Tallinn. (2023). *Linnavalitsus moodustas komisjoni eestikeelsele õppele ülemineku korraldamiseks*.
<https://www.tallinn.ee/et/uudis/linnavalitsus-moodustas-komisjoni-eestikeelsele-oppel-e-ulemineku-korraldamiseks>
- Tallinna Haridusamet. (2024). *Eestikeelsele õppele üleminek*.
<https://www.tallinn.ee/et/haridus/eestikeelsele-oppel-e-uleminek>
- Tallinna Linnavalitsus. (s.a.). *Tallinna munitsipaalharidusasutuste eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava*.
<https://live.s3.teliahybridcloud.com/s3fs-public/inline-files/Linna%20tegevuskava.pdf>
- Tomusk, I. (2019). *Vene kooli üleminekust eesti õppekeelele*. Õiguskeel. 4-6.
- Vahtramäe, E. (2023). *Vene koolide eestikeelsele õppele ülemineku konstrueerimine juhtkirjades ja kommentaariumides*. Tartu Ülikool.
<https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/3b04f3bf-ea4b-4f67-9ed0-b3b5b565f1bf/content>
- Ventšikova, M. (2014). *Eestikeelne muusikaõpetus vene õppekeelega koolis*.
<https://core.ac.uk/download/pdf/79107557.pdf>

Virkus, S. (2016a). *Intervjuu liigid*. Tallinna Ülikool.

https://www.tlu.ee/~sirvir/Intervjuu_vaatlus_ja_sisuanals/intervjuu_liigid.html

Virkus, S. (2016b). *Intervjuu kavandamine ja läbiviimine*. Tallinna Ülikool.

https://www.tlu.ee/~sirvir/Intervjuu_vaatlus_ja_sisuanals/intervjuu_kavandamine_ja_labiivimine.html

Vojinović-Kostić, J. M. (s.a.). *The Role of Language Adaptation in Cultural Identification*.

https://www.academia.edu/31375812/The_Role_of_Language_Adaptation_in_Cultural_Identification

Üprus, T. (2005). Eestlaste keeleline kohanemine eesti-vene segarühma suhtluses. *Eesti Keel ja Kirjandus*, 379-380

Lisad

Lisa 1. Õpetajate nõusoleku vorm

Tere!

Meie oleme Tartu Ülikooli 3. kursuse tudengid Anastassia Tuljakova ja Karina Kutsjak. Kirjutame lõputööd teemal “Vene emakeelega õpetajate kohanemine õppeainete eesti keeles õpetamisega Ida-Virumaa koolides”. Uurimistöö jaoks soovime läbi viia intervjuu vene emakeele õpetajaga Ida-Virumaa koolidest, et koguda andmeid meie töö jaoks. Intervjuu kestab umbes 40 minutit, Zoomi kaudu ja Teile sobival ajal. Intervjuu käigus edastame Teile informatsiooni bakalaureusetööst ja esitame küsimusi. Kvaliteetsete andmete kogumiseks salvestame intervjuu, kuid kõik andmed jäävad konfidentsiaalseks ja anonüümseks ja peale kaitsmist neid kustutatakse. Samuti on Teil alati võimalus keelduda uuringus osalemisest

Oleksime tänulikud, kui Te saate osaleda meie uurimuses. Palume Teid teada anda oma osalemise või mitteosalemise kohta. Kui olete nõus, palume Teil allkirjastada nõusolekuvorm.

Parimate soovidega,

Anastassia Tuljakova ja Karina Kutsjak

Tartu Ülikool, humanitaar- ja sotsiaالainete õpetamine põhikoolist

Nimi:

Allkiri:

Kuupäev:

Uuringu läbiviijate kontaktid:

Anastassia Tuljakova: anastassiatlk@gmail.com; +37255591042

Karina Kutsjak: kutsjak@ut.ee; +37258804650

Lisa 2. Uurimuses osalenud õpetajate taustaandmed

Pseudonüüm	Pedagoogiline haridus	Keeletase	Tööstaaž	Koolituste läbimine
Õ1	BA, “Keeled ja mitmekeelsus koolis”	C1	5	Põhikooli- ja gümnaasiumi kohustuslikud eesti keel teise keelena kursusel
Õ2	Klassiõpetaja integreeritud õppekava	B2	5	LAK-õppe
Õ3	Klassiõpetaja integreeritud õppekava	C1	6	Ei ole läbinud
Õ4	BA, “Alushariduse pedagoog”	C1	5	Ei ole läbinud
Õ5	Taotleb õpetajakutset; Eesti Maaülikool; Pedagoogilised täiendkursused	C1	25	Õpetajate professionaalne eesti keel
Õ6	“Vene õppekeelega põhikooli eesti keele õpetaja”, rakenduskõrgharidus; Tartu Ülikool, “humanitaarainete õpetaja mitmekeelses koolis”, magister	C1	26	Ei ole läbinud
Õ7	Kõrgharidus (magistriõpe), Pihkva Pedagoogiline Instituut	B2	33	Erinevaid kursusi alates 1992. aastast. Eesti keel B2 tase

Õ8	Klassiõpetaja integreeritud õppekava	C1	7	Soome ja ukraina keele koolitused
Õ9	MA, "Ajaloo- ja ühiskonnaõpetuse õpetaja"	C1	5	Akadeemiline eesti keel. Saksa keele kursuseid A1 ja A2 tasemel.
Õ10	Klassiõpetaja integreeritud õppekava	C1	5	Inglise keele täiendavad keelekoolitused

Lisa 3. Intervjuu kava

Sissejuhatavad küsimused	Kui kaua olete koolis õpetajana töötanud? Milline on Teie pedagoogiline haridus? Missugune on Teie eesti keele tase? Millised keeli Te veel oskate? Millisel tasemel? Missuguseid keelekoolitusi Te olete läbinud? Milliseid õppeaineid Te varem eesti keeles õpetasite? Millised aineid Te praegu õpetate? Kuidas toimub selle ainega/ainetega kohanemine? Mida Te arvate eestikeelsele haridusele ülemineku kohta? Milline on Teie kooli õhkkond seoses üleminekuga eestikeelsele haridusele? Kuidas Te end tunnete õpetades eesti keeles?
Uurimisküsimus 1 Millised tegurid toetavad vene emakeelega õpetajate kohanemist eesti keeles õpetamisel?	• Mis aitab Teil kohaneda eesti keeles õpetamisega? • Milles ilmneb üldine toetus eesti keele õpetamisel? • Kuidas toetab Eesti Haridusministeerium kohanemist eesti keele õpetamisel? • Kuidas toetab kool kohanemist eesti keele õpetamisel? • Kuidas toetavad kolleegid kohanemist eesti keele õpetamisel? • Mis tugisüsteem õpetajate kohanemiseks eesti keele õpetamisel koolis on? • Missuguseid vahendeid pakub kool või riik, et kohaneda eesti keeles õpetamisega? • Millist abi Te veel ootate, et kohaneda eesti keeles õpetamisega?

Uurimisküsimus 2 Millised tegurid takistavad vene emakeelega klassi õpetajate kohanemist eesti keeles õpetamisel?	• Milles ilmnevad takistused eesti keeles õpetamisel? • Mis segab Teil kohaneda eesti keeles õpetamisega? • Millised keelelised raskused Teil esinevad eesti keeles õpetamisel? • Milliseid raskusi kohtate õpilastega suhtlemisel eesti keeles? • Milliseid väljakutseid olete oma ainevaldkonnas kogenud eesti keeles õpetamisel? • Milline toetus puudub Eesti Haridusministeeriumi, kooli ja kolleegide poolt? • Millistest vahenditest tunnete Te puudust eesti keeles õpetamisel kohanemiseks?
Uurimisküsimus 3 Millised on õpetajate ettepanekud eesti keeles õpetamisega paremaks kohanemiseks?	• Millised on Teie ettepanekud Eesti Haridusministeeriumile, koolile, juhtkonnale, õpetajatele ja lapsevanematele? • Milliseid metoodikaid ja võtteid soovitate kasutada, et paremini kohaneda eesti keeles õpetamisega • Mida Te veel soovitaksite õpetajatele, kes hakkavad õpetama eesti keeles?
Intervjuu lõpp	• Mida soovite veel seoses kohanemisega eestikeelsele õppele ülemineku kohta öelda?

Lisa 4. Kodeerimise ja kategoriseerimise näited

Kodeerimise näide

Andmeanalüüs uurimisküsimusele “Millised tegurid toetavad vene emakeelega õpetajate kohanemist eesti keeles õpetamisel?” vastuse leidmiseks.

Transkriptsioon	Kood
V: Kolleegid on väga toetavad. Me jagame omavahel õppematerjale, anname keeleliselt nõu ja vajadusel aitame tundide ettevalmistamisel. Samuti aitavad eestikeelsed kolleegid parandada keelekasutust ja soovivad praktilisi meetodeid, kuidas keelt sujuvamalt kasutada.	Kolleegide tugi Õppematerjalide jagamine Keelekasutuse parandamine Praktilised meetodid

Koodidest kategooriate loomine

Analüüs küsimusele “Millised tegurid toetavad vene emakeelega õpetajate kohanemist eesti keeles õpetamisel?” vastuse leidmiseks.

Koodid	Kategooriad
Kolleegide tugi	
Rahaline tugi	Toetust pakkuv keskkond
Õppematerjalide jagamine	

Igapäevane suhtlus õpilaste ja kolleegidega
eesti keeles

Võimalus osaleda keelekursustel ja
metoodilistel koolitustel

Võimalused keele arendamiseks

Täienduskoolitused eesti keeles
õpetamiseks

Töötatakse välja metoodilisi juhendeid ja
materjale

Abimaterjalide kättesaadavus

Kool pakub õpetajatele erinevaid õpikuid,
töövihikuid ja digitaalseid õppevahendeid

Lisa 5. Peakategooriate ja alamkategooriate näited

Esimene peakategooria ja neli alamkategooriat

Main Categories		+
Õpetajaid toetavad tegurid eestikeelse õppega kohanemisel	+ ✎ 🗑	
Võimalused keele arendamiseks		
Toetuse pakkuv keskkond		
Õpetajate motivatsioon		
Abimaterjalide kättesaadavus		

Teine peakategooria ja kuus alamkategooriat

Main Categories		+
Õpetajaid takistavad tegurid eestikeelse õppega kohanemisel	+ ✎ 🗑	
Puudulik keele praktika ja kasutuse võimalused		
Õpilastega seotud raskused		
Õpetajate vaimne seisund ja muud mured		
Vajalike materjalide puudumine		
Õpetamisprotsessiga seotud raskused		

Kolmas peakategooria ja kolm alamkategooriat

Main Categories		+	
Õpetajate ettepanekud eesti keeles õpetamisel kohanemisega		+	
			
Ettepanekud seoses keelepraktika ja täiendkursuse mahu suurendamisega			
Ettepanekud seoses õpetajate töökeskkonna toetamisega			
Ettepanekud parema õppeprotsessi tagamiseks			

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Meie, Anastassia Tuljakova ja Karina Kutsjak

1. Anname Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) meie loodud teose Vene emakeelega õpetajate kohanemine õppeainete eesti keeles õpetamisega Ida-Virumaa koolides, mille juhendaja on Esta Sikkal, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Anname Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autoritele viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Oleme teadlikud, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autoritele.
4. Kinnitame, et lihtlitsentsi andmisega ei riku me teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Anastassia Tuljakova, Karina Kutsjak

14.05.2025